MEERKLEURIGE TOEKOMST IN DE PEEL

Een ontwikkelend perspectief op weg naar 2050

Verkorte versie voor het gesprek met de streek

Februari 2024

NOVEX De Peel

ONTWIKKELPERSPECTIEF 2050

De Peel in 2050 is een regio waar het grondgebruik in balans is met water en natuur. Waar een goede boterham te verdienen valt met voedselproductie en waar ook ruimte is voor nieuwe bedrijvigheid. Een prachtige groene streek waar geleefd wordt in vitale dorpen tussen de Brainport en andere stedelijke regio's. In de Peel zitten we als streek zelf aan het stuur en geven we samen richting aan onze toekomst.

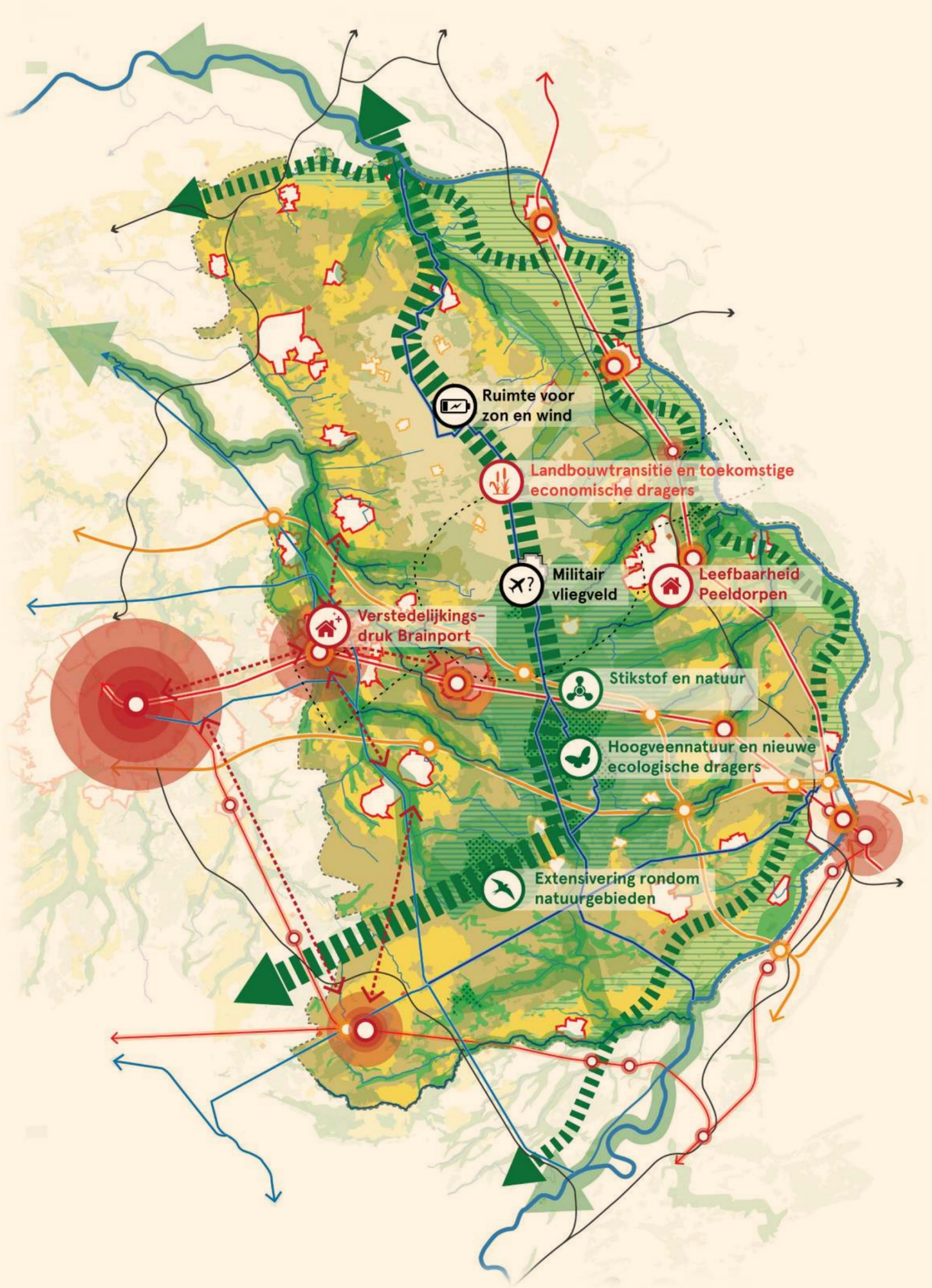
Dit is het toekomstperspectief dat velen ambiëren, en tegelijkertijd is het een uitdagende puzzel. Het vraagt een gezonde balans tussen natuur, landbouw en leefomgeving, met het water en de bodem als drager. Want we willen een gezonde en mooie Peel doorgeven aan onze kinderen en kleinkinderen. Met voldoende goede woningen, ruimte voor bedrijvigheid, met schone energie en een gezonde natuur. De vraagstukken in de Peel zijn omvangrijk en complex. Niks doen is geen optie, want het klimaat verandert, de bodem verschraalt en verdroogt, de stikstoflast is enorm en de natuur holt achteruit. De gezondheid van de Peel staat dus onder druk, ook de economische gezondheid. De herinrichting van de Peel is ook in het belang van de landbouw, van de stoppers en vooral de blijvers. Onduidelijkheid betekent stilstand en we willen juist naar voren kijken. Het zijn vraagstukken van lokaal, regionaal én nationaal belang, die vragen om slimme combinaties en innovaties, en vaak ook om lastige keuzes. Want niet alles kan overal.

Dan hélpt het dat de Peel door het kabinet is aangewezen als een van zestien nationale aandachtsgebieden voor herinrichting. In het samenwerkingsverband NOVEX De Peel zetten het Rijk, twee provincies, drie waterschappen en 18 gemeenten in de regio's Noordoost- en Zuidoost Brabant en Noord- en Midden-Limburg samen hun schouders onder de Peel.

Een samenwerking die niet is gericht op (meer) beleid maken, maar op het mogelijk maken van vernieuwing, het in beweging brengen van partijen, op experimenteerruimte voor de streek. Een samenwerking van overheden die bereid zijn in de streek te investeren. In concrete initiatieven en projecten die een duurzame toekomst sneller dichterbij kunnen brengen. In projecten die voor doorbraken in al die lastige vraagstukken zorgen. Want gelukkig zijn er heel wat ondernemers en inwoners die volop werken aan vernieuwing. NOVEX De Peel biedt een kans voor wie hem aangrijpt.

Hierover willen de partners in NOVEX De Peel de komende tijd graag met de streek in gesprek. Niet om te verdwalen in discussies over doelen, jaartallen of beleidsteksten. Maar juist om met elkaar de beweging in gang te zetten naar een meerkleurige toekomst van de Peel: morgen aan de slag!

ONTWIKKELPERSPECTIEF 2050

NATUURLIJKE, ONDERNEMENDE EN LEEFBARE PEEL

De toekomst is meerkleurig, maar niet alles kan overal of in dezelfde mate. Via het ontwikkelperspectief willen we richting geven. Daarom hebben we accenten geplaatst voor verschillende delen van de Peel.

- **Ecologie**: deelgebieden waar het draait om natuur en ecologische verbindingen. Hier wordt water vastgehouden en vertraagd afgevoerd en werken we aan bodemherstel.
- **Economie**: deelgebieden waar voedselproductie en ondernemen volop ruimte krijgen. Hier zijn kansen voor het samenkomen van mensen, grondstoffen en energie.
- **Leefbaarheid**: de steden, dorpen en verstedelijkte kernen met ruimte voor wonen en werken, ook met het oog op de druk vanuit de Brainport-regio.

Op deze kaart is uitgezet wat we in 2050 graag willen zien in de Peel en wat liever niet. Je ziet de volgende kleuren, die aansluiten bij de ontwikkelzones:

Groen is de kleur van de **Natuurlijke Peel** in drie nuances: de Peelvenen, de beekdalen en het Maasdal. Hier geven we voorrang aan natuur, bodem en water en gezondheid. Deze delen van de Peel worden natter en natuurlijker.

Geel is de kleur van de **Ondernemende Peel** in drie nuances: het grootse productielandschap van de noordelijke horst, de afwisselende dekzanden op de flanken en de oude vruchtbare gronden. Ruimte voor economische activiteiten en energieopwekking hebben hier prioriteit.

Rood is de kleur van de **Leefbare Peel** in drie nuances: de centrale steden, de verstedelijkte kernen en leefbare dorpen. Leefbaarheid, beleving en een gezonde leefomgeving staan hier voorop. .

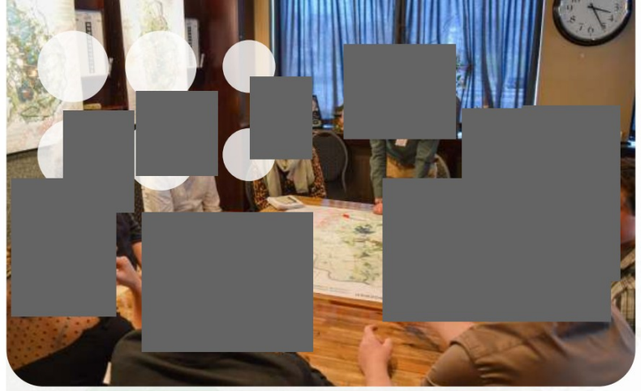

KERNPUNTEN UIT HET ONTWIKKELPERSPECTIEF 2050:

1. **Het water- en bodemsysteem is sturend:** De Peel wordt natter. Dat is goed voor de natuur én voor de landbouwgronden. Het doel is een vitale bodem vol leven.
2. **De Natuurlijke Peel wordt versterkt:** We behouden en versterken de natuur, zoals de hoogveenrestanten en de natte natuur van de Peelvenen en het Maasdal. We ontwikkelen de beekdalen om bestand te zijn tegen het veranderende klimaat.
3. **Volop ruimte voor de Ondernemende Peel:** In het hoger gelegen noordelijk deel van de Peel is ruimte voor groot- en kleinschalige circulaire landbouw, gecombineerd met het opwekken van duurzame energie. Rond de natuurgebieden is landbouw in balans met natuur en landschap, denk aan natuurinclusief boeren en agrarisch natuurbeheer. Boerderijen die niet meer gebruikt worden, bieden ruimte aan nieuwe kleine bedrijven.
4. **Verschuiven naar nieuwe economie:** Met name rond de centrale steden, verstedelijkte kernen en knooppunten van energie en mobiliteit is ruimte voor nieuwe bedrijvigheid, zoals hightech (voedsel) industrie en ICT-dienstverlening.
5. **De streek is aantrekkelijk om te leven en beleven:** Het is belangrijk dat het goed leven is en blijft in de dorpen en verstedelijkte kernen. Er is ruimte voor (bescheiden) groei van het aantal woningen, met aandacht voor het eigen karakter van dorpen en gemeenschappen. Het landschap is toegankelijk voor passende vormen van recreatie.
6. **Opvang groei Brainport:** Omdat steeds meer mensen in de Brainportregio wonen en werken zal ook aan de westkant van de Peel ruimte nodig zijn voor verstedelijking.
7. **Ruimte voor energie:** Aan de noordkant van de Peel, en kleinschaliger op andere plekken, is ruimte voor windparken en zonnevelden. Daarnaast is gebruik van aardwarmte kansrijk in de Peel.
8. **Ruimte voor klimaatadaptatie:** We moeten ons grondgebruik aanpassen aan veranderend klimaat om water vast te houden voor droge tijden en wateroverlast op te vangen in natte periodes. Het waterpeil gaat in grote delen van de Peel omhoog. Dat is belangrijk voor de bodem.
9. **Zuinig op cultuurhistorie en landschapselementen:** De Peel is een uniek gebied, met de bijzondere bodemeigenschappen van de breuklijnen en vele sporen uit de geschiedenis.
10. **Aandacht voor minder zichtbare waarden:** De Peel is een relatief stil gebied met weinig lichtvervuiling. De Peelhorst vormt één van de grootste aaneengesloten donkergebieden van Nederland. Dat willen we beschermen en biedt tegelijk kansen voor recreatie.
11. **Geleidelijk verminderen ruimte voor intensieve veehouderij:** stikstof, geurhinder en risico's van dierziekten zijn belangrijke redenen om de ruimte voor intensieve veehouderij en veedichtheid uiteindelijk te verminderen. Mogelijke oplossingen zijn minder dieren per hectare, gesloten stalsystemen, minder krachtvoer en andere vormen van agrarisch grondgebruik.
12. **Heropenen militair vliegveld:** Heropening van de vliegbasis is geen wenkend perspectief voor de Peel. Het zorgt voor verstoring en wringt met natuur-, woningbouw- en economische vraagstukken. Duidelijk is dat de andere vraagstukken in het gebied zo groot zijn en stapelen dat deze knellen met een heropening van de vliegbasis. Niettemin beseffen de overheden de noodzaak om ruimte voor defensie te creëren in Nederland en dat lastige keuzes aan de orde kunnen zijn. In de omgeving van het vliegveld worden vooralsnog geen onomkeerbare ruimtelijke ontwikkelingen gestart.

WAAROM EEN ONTWIKKEL-PERSPECTIEF?

Om een beweging in gang te zetten moet je weten waar je staat en waar je naartoe gaat. Daarom hebben de betrokken overheden in 2023 opdracht gegeven aan experts van Flux Landscape Architecture en Royal HaskoningDHV om een eerste versie van een Ontwikkelperspectief te maken. Hoe ziet de Peel er straks idealiter uit geredeneerd vanuit het water- en bodemsysteem?

Het Ontwikkelperspectief schetst een zich ontwikkelend toekomstbeeld voor de Peel. Het is een document zonder juridische status, maar dient als kompas en inspiratiebron voor ondernemers, inwoners en overheid. Om tot lokale initiatieven en ideeën te komen en om samen aan die toekomst te werken. Om tot een investeringsagenda te komen die de uitvoering richting geeft én mogelijk maakt. En voor de betrokken overheden om input en inkleuring te geven aan hun eigen beleidsplannen. Denk aan de Ruimtelijke Voorstellen, de provinciale programma's landelijk gebied (PPLG), de omgevingsvisies van gemeenten of gebiedsgerichte aanpakken.

Dialoog met de streek

Vanaf het voorjaar van 2024 gaan leden van de NOVEX-stuurgroep in gesprek met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in de streek. We zijn benieuwd naar reacties op het Ontwikkelperspectief. Maar minstens zo belangrijk is de vraag welke kansen betrokkenen zien en willen aangrijpen. Welke ideeën, initiatieven en (kleine of grote) projecten dragen bij aan de uitvoering van dit toekomstbeeld? Zo willen we samen met partners in de streek samen toe werken naar een Regionale Investeringsagenda (RIA) voor de Peel.

We starten met een serie kleinschalige gesprekken met betrokkenen in de regio's Noordoost- en Zuidoost-Brabant en Noord- en Midden-Limburg. Vervolgens maken we stapsgewijs de kring groter, met bijvoorbeeld een grote gezamenlijke bijeenkomst voor betrokkenen en belangstellenden rond de zomer van 2024.

Voor raads- en statenleden en bestuurders van de betrokken provincies, waterschappen en gemeenten organiseren wij gedurende het voorjaar meerdere informatiemomenten, zowel digitaal als fysiek.

Nieuwsbrief & meer informatie

Voor meer informatie, veel gestelde vragen en de volledige versie van het Ontwikkelperspectief 2050, kijk op www.novexdepeel.nl (onder constructie: website is beschikbaar vanaf maart 2024). U kunt zich hier ook aanmelden om op de hoogte te blijven.

Voor vragen kunt u contact opnemen met het regieteam NOVEX De Peel via info@novexdepeel.nl.

NOVEX De Peel

Deze brochure is opgesteld in opdracht van Stuurgroep NOVEX De Peel, en dient als verkorte samenvatting van, en toelichting op het Ontwikkelperspectief 2050, versie december 2023. Beeldmateriaal en kaart in deze brochure zijn ontleend aan het Ontwikkelperspectief NOVEX De Peel 2050, opgesteld door Flux Landscape Architecture en Royal HaskoningDHV in opdracht van Stuurgroep NOVEX De Peel.